

Vergaderjaar 1997–1998

25 600 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1998

Nr. 55

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 1 juli 1998

Inleiding

Sinds 1990 heeft Defensie geleidelijk een netwerk van **bilaterale samenwerkingsprogramma's** opgebouwd **met de landen van Midden- en Oost-Europa**. De samenwerking richt zich vooral op de overdracht van kennis die binnen Defensie aanwezig is en op praktische (operationele) samenwerking. Dit gebeurt door te antwoorden op concrete verzoeken van de partnerlanden en door het aanbieden van algemene programma's, bijvoorbeeld de «International staff officers orientation course (Isooc)» en speciale cursussen.

Het doel van deze samenwerking is de inbedding van de krijgsmachten van deze landen in een democratische samenleving te bevorderen en voorwaarden te scheppen voor gemeenschappelijk optreden bij crisis- en conflictbeheersing. Ook kan de samenwerking de eigen operationele gereedheid helpen versterken door middel van oefeningen in deze landen, waarbij de partners betrokken kunnen zijn. Ook op materieel gebied wordt samengewerkt. Het betreft hoofdzakelijk de overdracht van kennis inzake het materieelverwervingsproces. Daarnaast is een miljoen gulden beschikbaar voor samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

Het internationale kader voor deze samenwerking vormt het (versterkte) Partnerschap voor de Vrede (PvV). Dit fungeert als inspiratiebron voor de bilaterale samenwerking en als kader voor multilaterale samenwerking. Het PvV beoogt de samenwerking tussen de Navo en de partnerlanden, onder andere op het terrein van de voorbereiding op vredesoperaties, te bevorderen. Nederland heeft in 1997 deelgenomen aan zeventien PvV-oefeningen. Voor 1998 is voorzien in de deelneming aan 15 oefeningen.

Herschikking van de bilaterale samenwerking

Eind 1997 is besloten tot een herschikking van de bilaterale samenwerking. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de beslissing van de Navo Polen, Hongarije en Tsjechië het lidmaatschap aan te bieden en de wenselijkheid de samenwerking met landen die de Navo niet heeft uitgenodigd te intensiveren om een duidelijk politiek signaal van blijvende betrokkenheid te geven. De landen in Midden- en Oost-Europa zijn in twee categorieën ingedeeld: de drie landen die zijn uitgenodigd voor het lidmaatschap van de Navo en «overige landen». De ontwikkeling van de samenwerking met de eerste groep zal zich vooral afspelen tegen de achtergrond van hun integratie in de Navo. Voor de groep «overige landen» zal (een deel van) het instrumentarium dat is ontwikkeld voor de samenwerking met de partnerlanden de basis zijn: samenwerkingsovereenkomsten, samenwerkingsprogramma's en stafbesprekingen. Tabel 1 biedt een overzicht van de samenwerkingsovereenkomsten met deze landen; tabel 2 bevat een overzicht van de voorziene bilaterale samenwerkingsactiviteiten in 1998 per land en per aandachtsgebied.

Polen, Hongarije en Tsjechië

Het is in het belang van Nederland dat de reorganisatie van de krijgsmachten van Polen, Tsjechië en Hongarije wordt voortgezet en dat de interoperabiliteit met de strijdkrachten van de Navo-landen wordt vergroot, opdat zij in staat zijn een positieve bijdrage te leveren aan de Navo. De bilaterale samenwerking is vooral praktisch en operationeel. In aanvulling op de bestaande samenwerking verzorgen de krijgsmachtdelen voor deze landen operationele cursussen. Hun deelneming aan de Isooc wordt midden 1998 beëindigd. Daarnaast zijn er uitwisselingsprogramma's voor officieren van operationele eenheden en stageplaatsen, waarbij stageaires aan de hand van concrete vragen of problemen onderzoek doen naar de Nederlandse werkwijzen en ervaringen. Ook wordt er regelmatig gezamenlijk geoefend in deze landen.

«Overige landen»

Onder de categorie «overige landen» vallen Roemenië, Bulgarije, Macedonië, Albanië, Slovenië, Slowakije, Oekraïne en de Baltische staten. In deze groep van landen is de samenwerking met Roemenië het meest uitgebreid (zie tabel 2). In het algemeen zal de samenwerking worden geïntensiveerd. Hierbij zal overigens rekening worden gehouden met de regionale context: de samenwerking met de Baltische staten en met Macedonië en Albanië is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de Navo-landen in de regio. Nederland moet volgend en aanvullend optreden. Over de samenwerking met Albanië en Macedonië zal ik u separaat informeren.

Met Belarus en Mongolië wordt incidenteel samengewerkt. Belarus is – voorlopig voor een keer – uitgenodigd om aan de Isooc deel te nemen. Officieren uit Mongolië hebben deelgenomen aan een cursus vredesoperaties.

De samenwerking met de Russische Federatie

In maart 1997 is met de Russische Federatie een samenwerkingsovereenkomst ondertekend ter bevordering van de bilaterale samenwerking. In het samenwerkingsprogramma voor 1998 zijn acht activiteiten opgenomen. Voorts is er samenwerking op humanitair gebied. Er zijn, onder andere, medische goederen geleverd aan vier ziekenhuizen in St.

Petersburg en Kaliningrad. Dit wordt ondersteund door samenwerking tussen de medische diensten van de beide krijgsmachten. Dit jaar wordt gezien welke aanvullende leveranties mogelijk zijn. De mogelijkheid voor steun bij het omscholen van Russische officieren wordt onderzocht.

Financiering van de samenwerking

Uitgangspunt bij de samenwerking is dat de kosten worden gedragen op basis van wederkerigheid. Nederland betaalt de reiskosten van het eigen personeel en de kosten van de activiteiten in eigen land. Wat Defensie betreft, komen de kosten voor rekening van het organisatieonderdeel dat de activiteit uitvoert. De samenwerking met staten in de groep van overige landen wordt vaak beperkt door het gebrek aan financiële middelen bij de partner. Per activiteit wordt dan gezien of Nederland een deel of alle kosten voor zijn rekening moet nemen. De additionele kosten van de samenwerking met Midden- en Oost-Europa worden geschat op acht miljoen gulden per jaar.

De Minister van Defensie,
J. J. C. Voorhoeve

Tabel 1: Samenwerkingsovereenkomsten en -programma's met Midden- en Oost-Europese landen

Land	Memorandum of Understanding	Samenwerkings-programma
1. Albanië	gereed voor ondertekening	ja
2. Bulgarije	ja	ja
3. Estland	ja	nee*
4. FYROM	ja	ja
5. Hongarije	ja	ja
6. Letland	ja**	nee*
7. Litouwen	ja	nee*
8. Oekraïne	ja	ja
9. Polen	ja	ja
10. Roemenië	ja	ja
11. Russische Federatie	ja	ja
12. Slovenië	nee***	ja
13. Slowakije	ja	ja
14. Tjechië	ja	ja

* = De samenwerking berust op deelneming aan multilaterale projecten.

** = Met Letland is een Protocol ondertekend met de strekking van een MoU.

*** = Er is een MoU in voorbereiding

Tabel 2: Overzicht geplande bilaterale samenwerkingsactiviteiten 1998 per land en per aandachtsgebied

Onderwerp								
Land	Algemeen	Training en opleiding	Planning en management	Materieel-samenwerking	Oefeningen	Voorbereiding vredesoperaties	Overige activiteiten	Totaal
Albanië	1	3				5		9
Bulgarije	7	8	2	2		6		25
Hongarije	16	25		2		5		48
Macedonië (FYROM)	2	2			1	6		11
Oekraïne	2	3	1		5	6	5	22
Polen	10	16	10	4	13	5	12	70
Roemenië	8	18	2	11	3	6	2	50
Russische Federatie	4		1		1	1	1	8
Slovenië	6	4	5		2		2	19
Slowakije	7	5	6			5	3	26
Tsjechië	6	22	1		1	5	3	38
Totaal per aandachtsgebied	69	106	28	19	26	50	28	326

Korte beschrijving van de inhoud van de verschillende aandachtsgebieden in tabel 2.

1. **Algemeen.** Hieronder vallen bezoeken van de Minister, Chef Defensiestaf, Bevelhebbers van de krijgsmacht delen, Directeuren van de Centrale Organisatie, stafbesprekingen en informatie-uitwisseling met een algemeen karakter.
2. **Training en opleiding.** Dit aandachtsgebied omvat onder meer cursussen, zoals de International Staff Officers Orientation Course (ISOOC) en uitwisselingen van docenten en leerlingen/cursisten van het Instituut Defensie Leergangen, de Koninklijke Militaire Academie, Koninklijke Instituut voor de Marine en Onderofficiers-opleidingsinstituten. Daarnaast zijn er specifieke cursussen, bijvoorbeeld op het gebied van fundamentele voorlichting, logistiek, geneeskunde, luchtverkeersleiding, luchtverdediging en verbindingen. Een apart instrument voor training en opleiding vormen korte gerichte stageperiodes.

3. **Planning en management.** Hieronder vallen workshops, seminars, advies en assistentie op het gebied van organisatie, defensieplanning, financiële planning, herstructurering krijgsmacht en juridische aangelegenheden.
4. **Materieel samenwerking.** Hiertoe behoren activiteiten op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling, kennis- en informatie-overdracht over materieelverwerving, onderhoud en logistiek.
5. **Oefeningen.** Naast oefeningen in het kader van Navo Partnerschap voor Vrede (PvV) worden ook bilaterale gezamenlijke oefeningen gepland en uitgevoerd. De omvang van het aantal deelnemers aan deze oefeningen varieert van enkele waarnemers tot twee à drieduizend man. Reeds bij de voorbereidingen van deze oefeningen worden desbetreffende landen betrokken. Daarnaast worden computerondersteunde-oefeningen uitgevoerd.
6. **Voorbereiding vredesoperaties.** Dit thema omvat cursussen zoals de VN logistieke en waarnemerscursus, de mijnverkenningcursus en informatie-overdracht over voorbereiding en opleiding van individueel personeel en eenheden voor vredesoperaties.
7. **Overige activiteiten.** Hieronder vallen alle activiteiten die niet tot de eerdergenoemde aandachtsgebieden behoren. Voorbeelden hiervan zijn: militaire sportactiviteiten, militaire muziek, wederzijdse deelneming met personeel en materieel aan Open Dagen van de krijgsmachtdelen, herdenkingsplechtigheden en vlootbezoeken.